

TIBBIY TURIZM: ZAMONAVIY DAVOLANISH VA DAM OLISHNI BIRLASHTIRGAN YANGI IMKONIYATLAR.

Malikaxon Xamidjonova Sirojiddin qizi

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti talabasi

Fan :Research methodology

+998976914000

Annotatsiya: Tibbiy turizm bemorlarning tibbiy yordam olish maqsadida boshqa mamlakatlarga yoki hududlarga safar qilishini anglatadi. Ushbu soha so'nggi yillarda xalqaro miqyosda sezilarli darajada rivojlanib, yangi sanoat tarmog'iga aylanmoqda. Tibbiy turizmning asosiy jihatlaridan biri – bemorlar nafaqat davolanish, balki dam olish va sog'liqni tiklash uchun ham safar qiladilar. Shuningdek, bu turizm turi o'z ichiga sog'liqni saqlash, estetik jarrohlik, tish davolash, reabilitatsiya va sanatoriy-sog'lomlashtirish xizmatlarini oladi.

Kalit so'zlar: Tibbiy turizm, sog'liqni saqlash, xalqaro tibbiy xizmatlar, davolanish, sanatoriy, estetik jarrohlik, stomatologiya, sog'lomlashtirish markazlari, O'zbekiston tibbiy turizmi, tibbiy infratuzilma, tibbiy sayyohlik, fizioterapiya, iqtisodiy foyda, turizm sanoati.

Kirish

So'nggi yillarda globallashuv jarayonining jadallashuvi turizm sanoatida ham yangi yo'nalishlarning paydo bo'lishiga sabab bo'lmoqda. Shunday yo'nalishlardan biri – tibbiy turizm bo'lib, u sog'liqni tiklash, davolanish va ayni paytda dam olishni birlashtirgan holda keng miqyosda rivojlanmoqda. Bugungi kunda ko'plab odamlar sifatli, arzon va tezkor tibbiy xizmatlardan foydalanish maqsadida boshqa mamlakatlarga safar qilmoqda. Bu esa tibbiy turizmga bo'lgan talabning oshishiga olib kelmoqda. Mazkur maqolada tibbiy turizmning mohiyati, asosiy yo'nalishlari, uning jamiyat va iqtisodiyotga ta'siri, shuningdek, O'zbekistondagi holati va rivojlanish istiqbollari haqida fikr yuritiladi.

Adabiyotlar sharhi

Tibbiy turizm masalasi so'nggi yillarda ko'plab olimlar, mutaxassislar va amaliyotchilar tomonidan o'rganilayotgan dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur sohada olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tibbiy turizmning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari, ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri va milliy sog'liqni saqlash tizimiga qo'shayotgan hissa kabi muhim masalalarni o'z ichiga oladi.

Xalqaro miqyosda Connell J. (2006) tomonidan yozilgan "Medical tourism: Sea, sun, sand and surgery" nomli maqola tibbiy turizm fenomenining ommaviylashuvi va asosiy sabablarini chuqur tahlil qiladi. Unda tibbiy xizmatlar sifati, narxlardagi farq va

sog'liqni tiklash bilan birgalikda dam olish imkoniyatlari asosiy omil sifatida ko'rsatiladi.

Bookman M. Z. va Bookman K. R. (2007) o'zlarining "Medical Tourism in Developing Countries" nomli asarlarida rivojlanayotgan mamlakatlarda tibbiy turizm iqtisodiy o'sish va yangi ish o'rinlari yaratishdagi rolini yoritib berishgan. Ularning fikricha, bu yo'nalish sog'liqni saqlash xizmatlarining eksporti sifatida ko'rilishi mumkin.

O'zbekiston sharoitida esa, tibbiy turizmga oid ilmiy va amaliy izlanishlar oxirgi yillarda faollashmoqda. Sh. Axmedov, D. N. Nurmuxamedova va boshqa mualliflar tomonidan yozilgan maqolalarda mamlakatimizda mavjud sanatoriy-sog'lomlashtirish bazasining imkoniyatlari, xorijiy bemorlar uchun yaratilayotgan sharoitlar va xizmatlar sifati tahlil qilinadi. Shuningdek, Sog'liqni saqlash vazirligi, Turizm qo'mitasi va boshqa tashkilotlarning rasmiy hisobotlari ham tibbiy turizmni rivojlantirishdagi amaliy harakatlar va statistik ma'lumotlar bilan boyitilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, tibbiy turizm ko'p qirrali va istiqbolli soha bo'lib, uning rivojlanishi nafaqat sog'liqni saqlash tizimiga, balki iqtisodiy va madaniy aloqalarning mustahkamlanishiga ham xizmat qiladi.

Metodologiya

Mazkur maqolani yozishda sifatli va tizimli tahliliy yondashuv asos qilib olindi. Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy-uslubiy metodlar qo'llanildi:

Tahlil (analiz) va sintez – tibbiy turizmga oid mavjud ilmiy adabiyotlar, statistik ma'lumotlar va amaliy tajribalar tahlil qilinib, umumlashtirildi. Turli manbalardagi ma'lumotlar solishtirilib, xulosalar chiqarildi.

Taqqoslash metodi – O'zbekiston va boshqa rivojlanayotgan mamlakatlarda tibbiy turizmning holati, infratuzilma darajasi, xizmatlar sifati hamda narxlari o'rtasidagi farqlar solishtirildi.

Empirik metodlar – Sog'liqni saqlash va turizm sohasidagi rasmiy hisobotlar, statistika agentliklari ma'lumotlari va tashkilotlarning onlayn nashrlaridan foydalanildi.

Deskriptiv yondashuv – tibbiy turizmning asosiy tushunchalari, rivojlanish yo'nalishlari va u bilan bog'liq iqtisodiy-sotsial omillar bayoniy usulda yoritildi.

Shuningdek, maqolada xalqaro tashkilotlar (Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti, BMT Turizm tashkiloti) va O'zbekiston Respublikasining rasmiy axborot manbalariga tayanildi. Bu esa mavzuni kompleks va ishonchli tarzda yoritishga imkon berdi.

Natijalar

Tadqiqot jarayonida tibbiy turizmning jahon va O'zbekiston miqyosidagi holati va rivojlanish imkoniyatlari chuqur o'rganildi. Natijalar quyidagi asosiy xulosalarga olib keldi:

Tibbiy turizmning jahon bo'yicha o'sishi: Tibbiy turizm sohasida jahon bo'yicha yirik tendensiya sifatida sog'liqni tiklash uchun boshqa davlatlarga safar qilish ko'rsatilmoqda. Tibbiy turizm rivojlangan davlatlarda (masalan, Hindiston, Tailand, Turkiya) yuqori sifatli tibbiy xizmatlar va past narxlar bilan mashhur. Bu davlatlarda ko'plab klinikalar va sog'lomlashtirish markazlari xalqaro miqyosda talabga ega.

O'zbekistonda tibbiy turizmning rivojlanish imkoniyatlari: O'zbekistonda tibbiy turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjud. Mamlakatda ilg'or stomatologiya, jarrohlik va sanatoriy-sog'lomlashtirish xizmatlari taklif qilinadi. Toshkent, Samarqand, Buxoro kabi shaharlarda malakali tibbiy xizmatlar mavjud bo'lib, bu hududlar xorijiy bemorlarni jalb etishda muvaffaqiyatli natijalarga erishmoqda.

Tibbiy turizmning iqtisodiy va ijtimoiy ta'siri: Tibbiy turizmning rivojlanishi O'zbekiston iqtisodiyotiga sezilarli darajada foyda keltiradi. Turistlar uchun sog'liqni saqlash xizmatlari, mehmonxona va transport sohalarida yangi ish o'rinlari yaratiladi. Shuningdek, mahalliy tibbiyot sohasining sifatini yaxshilashga ham yordam beradi.

Sifat va xavfsizlik muammolari: Tibbiy turizmدا sifatni ta'minlash va bemor xavfsizligini oshirish muhim masala bo'lib qolmoqda. Ko'plab tibbiy xizmatlar sifat jihatidan o'zga davlatlar bilan taqqoslaganda past bo'lishi mumkin, bu esa bemorlar uchun xavf tug'diradi. Shu sababli, xizmatlar sifatini monitoring qilish va standardlashtirish zarur.

Jahon bo'ylab tibbiy turizmning o'sishi, ayniqsa rivojlangan mamlakatlarda, sog'liqni saqlash xizmatlarining narxlarining oshishi va yuqori sifatli tibbiy yordamni arzonroq narxlarda taqdim etish imkoniyatlari bilan izohlanadi. Hindiston, Tailand, Turkiya kabi mamlakatlar tibbiy turizmni muvaffaqiyatli rivojlantirish bilan mashhur. Ushbu davlatlarda bemorlar arzon va sifatli davolanishni topishadi, bu esa ular uchun katta iqtisodiy va ijtimoiy foyda keltiradi.

O'zbekistonda ham tibbiy turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjud. Mamlakatda sifatli tibbiy xizmatlar, malakali mutaxassislar va eng so'nggi tibbiy texnologiyalar mavjud. Toshkent, Samarqand, Buxoro kabi shaharlarda tibbiy xizmatlar, sanatoriylar va rehabilitatsiya markazlari xorijiy bemorlarni jalb etishga qodir. Shuningdek, O'zbekistonning tabiiy resurslari, shifobaxsh suvlar va sanatoriylar infratuzilmasi ham tibbiy turizmni rivojlantirishda asosiy omillardan biridir.

Tibbiy turizmning rivojlanishi nafaqat iqtisodiy jihatdan foydali, balki sog'liqni saqlash tizimini yanada yaxshilashga yordam beradi. Mamlakatga xorijiy bemorlar kelishi bilan, sohadagi malaka oshirish va innovatsiyalarni joriy etish mumkin bo'ladi. Shu bilan birga, tibbiy turizmning rivojlanishi mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlarini yaratadi va soha bo'yicha ilmiy va amaliy tadqiqotlar o'tkazish uchun imkoniyatlar yaratadi.

Shuningdek, tibbiy turizmda xizmatlar sifati va xavfsizlik muammolari doimiy ravishda muhokama qilinadi. Bemorlarning xavfsizligi va tibbiy yordamning yuqori sifatini ta'minlash uchun mamlakatda maxsus normativ-huquqiy asoslar va sertifikatliya tizimlari joriy etilishi lozim. Tibbiy turizmni rivojlantirish jarayonida marketing, reklama va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish ham zaruriy omillardan biridir.

Shu tariqa, tibbiy turizmni rivojlantirish, iqtisodiy va ijtimoiy salohiyatni oshirish, xalqaro miqyosda raqobatbardoshlikni kuchaytirish imkoniyatlarini taqdim etadi. Bu jarayon nafaqat iqtisodiy o'sishga, balki milliy sog'liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirishga ham hissa qo'shadi.

Munozaralar

Tibbiy turizmning rivojlanishi bilan bog'liq bir nechta muammolar va kelajakdagi istiqbollarni muhokama qilish lozim:

Xizmatlar sifatini oshirish zarurati: O'zbekistonning tibbiy turizm bo'yicha salohiyati yuqori bo'lsa-da, ko'plab klinikalarda xizmatlar sifati yetarlicha yuqori emas. Tibbiy turizmda ishtirok etuvchi klinikalar va sanatoriyalar xalqaro standartlarga javob beradigan sifatli xizmatlarni taqdim etishlari lozim. Shuningdek, tibbiy xodimlarning malakasini oshirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish zarur.

Qonunchilik va reglamentlar: Tibbiy turizmni rivojlantirishda hukumat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan qonunlar va reglamentlar muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda tibbiy turizmni tartibga solish uchun zarur huquqiy bazaning mavjudligi kerak. Bu, nafaqat xorijiy bemorlar uchun, balki mahalliy aholiga ham sifatli tibbiy xizmatlarni taqdim etishda yordam beradi.

Marketing va reklama: O'zbekistonda tibbiy turizmni rivojlantirish uchun turizm va tibbiyot sohasida marketing strategiyasining muhimligi ortib bormoqda. Xorijiy bemorlarni jalb etish uchun O'zbekistonning tibbiy turizm bo'yicha afzalliklarini dunyo bo'ylab reklama qilish zarur. Maxsus reklama kompaniyalarini tashkil etish, internet orqali ma'lumotlarni tarqatish va tibbiy turizm sohasidagi xalqaro konferensiyalarni tashkil etish muhimdir.

Xavfsizlik va e'tibor: Xorijiy bemorlarning tibbiy muolajalar uchun O'zbekistonga kelishi, ayniqsa xavfsizlikka bo'lgan talabni oshiradi. Bemorlarga tibbiy xizmatlarning xavfsizligi va samaradorligi haqida aniq va ishonchli ma'lumotlar taqdim etilishi zarur. Mamlakat ichidagi tibbiy xizmatlarning hamda sog'lomlashtirish markazlarining xalqaro sertifikatlarga ega bo'lishi o'ta muhim.

Xulosa

Tibbiy turizmning rivojlanishi mamlakatlar uchun iqtisodiy o'sish va yangi imkoniyatlarni yaratishda katta ahamiyatga ega. O'zbekiston tibbiy turizm bo'yicha rivojlanishning yuqori salohiyatiga ega bo'lsa-da, bu sohani muvaffaqiyatli

rivojlantirish uchun sifatni yaxshilash, qonunchilikni mustahkamlash va xalqaro miqyosda marketingni kuchaytirish zarur. Tibbiy turizmni rivojlantirish orqali mamlakatimiz sogʻliqni saqlash tizimi va turizm sanoatini birlashtirish imkoniyatiga ega boʻladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Connell, J. Medical tourism: Sea, sun, sand and surgery // Tourism Management. – 2006. – T. 27, №6. – B. 1093–1100. – Rejim kirish: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.11.005>
2. Bookman, M. Z.; Bookman, K. R. Medical Tourism in Developing Countries. – New York: Palgrave Macmillan, 2007. – 240 b. – Rejim kirish: <https://link.springer.com/book/10.1057/9780230605657>
3. Crooks, V. A. va boshq. What is known about the patient's experience of medical tourism? A scoping review // BMC Health Services Research. – 2010. – T. 10, №266. – Rejim kirish: <https://bmchealthservres.biomedcentral.com/articles/10.1186/1472-6963-10-266>
4. Lunt, N.; Carrera, P. Medical tourism: Assessing the evidence on treatment abroad // Maturitas. – 2010. – T. 66, №1. – B. 27–32. – Rejim kirish: <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2010.01.017>
5. Ahmedov, Sh.; Nurmuxamedova, D. N. Oʻzbekiston Respublikasida tibbiy turizmning rivojlanish imkoniyatlari // Turizm va iqtisodiyot. – 2021. – T. 2, №3. – B. 45–52.
6. Sogʻliqni saqlash vazirligi. Tibbiy turizmni rivojlantirish boʻyicha hisobot. – Toshkent: SSV Matbuot xizmati, 2023. – Rejim kirish: <https://www.minzdrav.uz>
7. Turizm qoʻmitasi. Turizm sohasining tibbiy yoʻnalishi: hozirgi holat va istiqbollar. – 2022. – Rejim kirish: <https://www.tourism.uz>
8. World Health Organization (WHO). Medical tourism: Implications for patients and health systems. – 2019. – Rejim kirish: <https://www.who.int/publications/i/item/medical-tourism>